

УДК 378.091.8:316.624

**Коротченко Д. І.**

група 2141, Національний університет кораблебудування імені адмірала  
Макарова (Миколаїв), m.o.fedorenko@gmail.com

**Федоренко М. О.**

канд. іст. наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,  
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова  
(Миколаїв), m.o.fedorenko@gmail.com

### **ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНИХ ВІДХИЛЕНЬ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

*У статті розглянуто проблему соціальних відхилень у студентському середовищі; визначено категорії соціальних відхилень, ознаки девіантної поведінки, її форми і наслідки.*

**Ключові слова:** *девіація, студенти, відхилення, поведінка, соціалізація, дослідження.*

*The article deals with the problem of social deviations in the student environment; categories of social deviations, signs of deviant behavior, its forms and consequences are determined.*

**Key words:** *deviation, students, deviation, behavior, socialization, research.*

Будь-яке суспільство виробляє деякі «правила гри»: як мусить виглядати людина, чим займатися, що, кому і в якій послідовності говорити. Невідповідність тим же самим стандартам, а це дуже широкий спектр явищ – починаючи від безквиткового проїзду в автобусі і закінчуючи вбивством людини характеризується поняттям «девіація» [1].

Метою статті є аналіз девіантної поведінки молоді. Виявлення причин девіації, її форм та наслідків.

Соціальні норми слід розуміти як громадські стосунки, спосіб життя. Соціальні відхилення є відхід від цього способу життя, неприйняттям суспільних зв'язків, що склалися, фактором, який дезорганізує громадське життя.

За своїм масштабом соціальні відхилення є різні.

Соціальною патологією називають найбільш серйозні випадки неприйняття соціальних норм, які характеризуються суттєвою шкодою для інтересів суспільства й особистості.

Соціальні відхилення різноманітні. Більш того, різноманітність відхилень перевищує різноманітність норм, бо норма типова, а несприйняття її досить різноманітне, індивідуальне [2].

Соціальні відхилення, що розглядають як масові, дуже пов'язані з іншими економічними, соціальними, політичними, духовними процесами, які відбуваються в суспільстві. У одних випадках суспільні процеси служать причинами виникнення, поширення або ж згасання тих або інших типів антигромадської поведінки, в інших – виступають як наслідок. Іноді ці взаємозв'язки настільки тісні, що важко сказати, чи є деякі зміни в громадському житті причиною, наслідком соціальних відхилень або ж їх частиною [2].

Зростання масштабів злочинності, труднощі корекції девіантної поведінки, наявність безлічі теоретичних концепцій обумовлюють особливий інтерес до вивчення цього явища.

У дослідженнях соціальних відхилень значне місце приділяється вивченню причин, умов їх виникнення і розвитку, попередження і подолання.

Головними ознаками девіантної поведінки є:

- деліквентність (потенційна можливість до здійснення правопорушень);
- порушення моральних норм (аморальні вчинки);
- педагогічна занедбаність (непіддатливість до педагогічного впливу) або соціальна (невихованість, неосвіченість);
- протиправність (порушення встановлених законом норм суспільної поведінки).

Девіантна поведінка спрямована проти цінностей суспільства і суперечних інтересів, представляє явище не тільки антигромадське, але і (потенційно) соціально небезпечне.

Мотив більшості відхилень пов'язані, перш за все, з відокремленням особистості від суспільства, колективу, влади.

До основних видів девіантної поведінки у сучасних умовах можливо віднести злочинність, алкоголізм, проституцію, наркоманію. У кожній формі девіації є своя специфіка.

Звернення до питання, пов'язаного з девіантною поведінкою студентів, відбувається на різних рівнях: правовому, медичному, психологічному, соціальному. Не може залишатися осторонь і психологічна наука. Зацікавленість до цієї проблеми не випадкова. Від того як питання попередження й утримання поведінки, що відхиляє, будуть розв'язані на сучасному етапі, багато в чому залежить результат педагогічної роботи з підлітками й у кінцевому рахунку, моральна чистота і стабільність суспільних відносин у майбутньому.

Нині більшість дослідників звертають увагу на взаємозумовленість девіантних вчинків і згубних соціально-політичних процесів, які відбуваються в суспільстві. Також часто вказується на те, що збільшення тих або інших порушень є результатом помилок у здійсненні соціально-економічних реформ, а серед причин особливе місце приділяється зниженню життєвого рівня громадян, порушенню сформованого балансу сил між інститутами виховання, кризі традиційної системи цінностей. У цьому зв'язку на перше місце в рішенні питань профілактики висувуються економічні та соціальні міри реформування

суспільних відносин, необхідність підвищення матеріального рівня і соціальної захищеності громадян.

Спостереження за підлітками, що перебувають у закритих виховно-профілактичних закладах та знаходяться в умовах, не пов'язаних з ізоляцією, показує, що матеріальний статок, високий соціальний стан батьків не є гарантією дотримання студентами соціальних норм. Наочним підтвердженням цьому можуть бути результати порівняльного аналізу, отримані дослідниками при вивченні відповідей на анонімні анкети, запропоновані студентам.

Поміж причин росту девіантної поведінки особливо варто виділити недоліки виховної роботи, утрату багатьма суспільними інститутами виховних функцій, виключення з проведеної загальнодержавної політики цілеспрямованої виховної роботи з попередження девіантної поведінки. Усе це веде до зниження виховних можливостей соціуму. Робить процес виховання в його загальному значенні некерованим і стихійним. У такій ситуації вихованець у більшому ступені піддається випадковим дезінтегруючим кризовим явищам і процесам, ніж у педагогізованому суспільному середовищі. Будь-який вчинок людини, як вольовий акт, складається з мотивів, потреб, інтересів, ідеалів, поглядів, ціннісних орієнтацій, тобто тих компонентів, якісний стан яких у кожній людині закладається і визначається вихованням.

Результати дослідження показали, що опис і аналіз специфіки сприйняття системи соціальних відносин і явищ девіантними студентами. Дослідники виходили з гіпотези про наявність у таких студентів специфічного перекичування, егоцентризму в сприйнятті соціального світу і себе в ньому.

### **Список використаних джерел**

1. Що таке девіантна поведінка. *Все просто*. URL: <https://ehow.com.ua/health/shho-take-deviantna-povedinka.html> (дата звернення 20.10.2018).
2. Кудрявцев В. Н., Бородин С. В., Нерсисянц В. С., Кудрявцев Ю. В. Социальные отклонения. Москва: Юридич. литература, 1989. 368 с.
3. Гилинский Я. И. Социология девиантного поведения как специальная социологическая теория. *Социологические исследования*. 1991. № 4. С. 72–78.
4. Змановская Е. В. Девиантология (Психология отклоняющегося поведения): учебн. пособие для студ. высш. учебн. заведений. Москва: Академия, 2004. 288 с.
5. Клейберг Ю. А. Психология девиантного поведения: учебное пособие для вузов. Москва: ТЦ Сфера, 2001. 160 с.